

მოსწავლის ბიბლიოთეკა

არჩილ სულაკაშვილი

ცისფერი ირემი

ილუსტრატორი ნანა მელქაძე

გაკურ სულაკაშვილის
გამომცემლობა

შინეარსი

ნაცილი პირველი

პიპა ტყეში. თავგატეხილიცა და სახელგატეხილიც.....	5
მწიგნობარი წერო. პიპას სტუმრობა.....	10
წაპა და წუპა. ბაჭიები შინ ბრუნდებიან	18
შეხვედრა მაწანწალა ძალლთან.	
ოლილე – მოხეტიალე მუსიკოსი.....	28
ვინ ამოთხარა ორმო?	
პიპამ ორმოში ზღართანი მოადინა	34
ბატონი შიო შიონ არ ბრძანდება.	
პიპა უნდა შეიღებოს. პიპას გასაჭირი	41
ფუნდუკი „დაჭრილი ორბი“.	
ბულბულო და ხეკაკუნა.....	50
ქალაქი ტანტრაბეჩი. ჩახმახ ფილთაზარი პიპას	
დასჯას უპირებს. ტანტრაბეჩელთა გაბრიყვება.....	59
ოლილე და პიპა სტუმრად ბატონ შიოსთან.....	71
ძნელი ამოცანა. ორმო უნდა ამოივსოს!	79
საუბარი ძილის წინ. იმედიანი დილა.	
ერთსულოვნება. ტყის ბინადართა სიმღერა	85
მოლოდინი. ცისფერი ირემი. მატა.	
ჩახმახ ფილთაზარის მარცხი. დამშვიდობება	93

ნაცილი მეორე

ქალაქი დიპლიპიტო	104
მატა მოწყენილია. ბრძანება 799. ფაფხურ	
გარდანქეშანი – ქალაქის მთავარი მეეზოვე	109

ვინ გააღვიძა ქალაქის მთავარი მეეზოვე?	
მატამ ფანჯრიდან დაინახა უცხო არსება.....	117
უცხო არსება აუზში ბანაობს.	
მთავარი მეეზოვის ცოცხი	123
ქალაქი შემფოთებულია.	
ორი განსხვავებული აზრი უცხო არსების შესახებ.	
დევის შვილი თუ ჰუმანოიდი?	128
მატა უცხო არსებას ეცნობა. ოლილეს და პიპას	
გამოცხადება. ბაზრის დარბევა.....	136
კამათი ლინ ზიანის ობსერვატორიაში.....	144
ბავშვები აუზში ბანაობენ. მალემსრბოლი,	
ოლილე, პიპა და ვაგუ ქალაქს ტოვებენ.....	151
გზაში. ზურგზე მოკიდებული ეკლესია.	
ჭიბო და ნათლიდედა უოუო მოფრინდნენ	160
გამოქვაბული. ვაგუს სიზმარი.....	170
ბავშვებმა გამოქვაბულს მოაკითხეს.	
ვაგუს პირველი გაკვეთილი	177
ცისფერი ირმის გამოცხადება. მატა და მატა	
ერთმანეთს ეცნობიან. ნათლიდედა უოუოს ოინები ...	185
გამოქვაბული. შავი ტყე.	
ცხრა მუხა და შავჯაგრიანი გველი	194
წარწერიანი ქვა. გიო წარწერას კითხულობს.	
პირველი საიდუმლო ამოხსნილია	203
ზურგზე ეკლესიამოკიდებული მღვდელი. ნათლობა.	
მეორე საიდუმლოც ამოხსნილია	208
მოულოდნელი შეხვედრა და განშორება.	
პაპუჭინების ქვეყანა. ისევ დიდი გზა	217

ნაწილი პირველი

პირა ცყუში. თავგაფეხილიცა და სახელგაფეხილიც

ლ აბურულ ტყეში აბურძგნული, შავლაქებიანი თეთრი ძალლი ისე გამალებით მიდიოდა, კაცი იფიქრებდა, საქმეზე აგვიანდებაო. დროდადრო რომელიმე ხესთან შეჩერდებოდა და დაყონისავდა, თუ საჭიროება მოითხოვდა, უკანა ფეხსაც მიაშვერდა. მერე ისევ მოკლე და სწრაფი ნაბიჯით გაუდგებოდა გზას.

ახალი გათენებული იყო.

ტყის ფრინველებს უკვე ურიამული ჰქონდათ ატეხილი, მაგრამ ძალლის გამოჩენისთანავე უივილ-ხივილი შეწყვიტეს, ხმაგაკმედილები ხშირ ფოთლებსა და ფულუროებში მიიმაღნენ. ეტყობა, ჩიტები ამ ძალლს კარგად იცნობდნენ, რადგან მისმა გამოჩენამ ელდასავით დაუარა იქაურობას: არიქა, პიპა მოდის, დავიმალოთო!

ასეც მოიქცნენ: დაიმალნენ და ხმაც გაკმინდეს.

პიპა კი თავისი გზით მიდიოდა და სულაც არ ენალ-ვლებოდა, ტყეში ეს დუმილი მისი სტუმრობის გამო რომ იყო გამეფებული. ტყის ფრინველთაგან მხოლოდ კაჭკაჭი ჭიბო ადევნებდა თვალს ძალლის მოძრაობას. ჭიბო დარწმუნებული იყო, უკან თოფმომარჯვებული პატრონი – ჩახმახ ფილთაზარი მოჰყვებოდა დაწინაურებულ ძალლს.

საშინელი ვინმე გახლდათ ეს ჩახმახ ფილთაზარი. თავისი სიმკაცრითა და დაუნდობლობით თავზარსა სცემდა ტყის ბინადართ. არავის ინდობდა, მისთვის სულერთი იყო ფრინველიცა და ცხოველიც, დიდიცა და პატარაც: დაუმიზნებდა ორლულიან თოფს, დააგრიალებდა და უდანაშაულო, საცოდავი მსხვერპლი მიწას გაერთხმებოდა.

კაჭკაჭმა ჭიბომ უცებ თვალი მოჰკრა ფოთლებში მიმალულ ჩხიკვ უოუოს და გასძახა:

– ნათლიდედ, ხედავ, ეს ძალლი მარტო რომ შემოსულა ტყეში! დავიჯერო, აქ უპატრონოდ შემოეხეტა?!

– თვალი კარგად გაახილე, ჩახმახ ფილთაზარი სადმე იქნება ჩასაფრებული, – უპასუხა ჩხიკვმა უოუო.

– არა, ნათლიდედ, ნამდვილად მარტო, – ჩაილაპარაკა კაჭკაჭმა ჭიბომ და სხვა ტოტზე გადაფრინდა, აქედან უკეთესად დავინახავ, ნამდვილად მარტო თუ არაო.

პიპა მარტო მიდიოდა. მისი მარტოდყოფნა ციყვმა ცეცომაც დაადასტურა. ისიც ფულუროდნან უთვალთვალებდა თურე პიპას და როგორც კი დარწმუნდა, ძალლს პატრონი არ მოჰყვებაო, გარეთ გამოვიდა და იქვე ტოტზე არხეინად დასკუპდა.

ტყეში ყველა ფრინველმა კარგად იცოდა, თუ მონადირე არ ახლავს, ძალლი მაინცდამაინც საშიში არ არის: ცაში აჭრილ ანდა ტოტიდან ტოტზე გადაფრენილ ჩიტს ვერაფერს დააკლებს. მაგრამ ტყეში მარტოდმარტო შემოსული პაპა იშვიათად, თითქმის არასოდეს უნახავთ და დღეს რომ დაინახეს, ძალიან გაუკვირდათ. ეგ კი არადა, მაინც ეეჭვებოდათ, პიპას პატრონი ჩახმახ ფილთაზარი თვალთმაქცობს, სადღაც აქვეა ხეს ამოფარებულიო.

საბედნიეროდ, ჩახმახ ფილთაზარი ტყეში არ გამოჩენი-

ლა და გათამამებული ფრინველები ისე გამხიარულდნენ, იქაურობა სტვენითა და ჭიკიკით აიკლეს.

— ეი, პიპა, ასე ადრიანად საით გაგიწევია?! — ცოტა არ იყოს, აგდებულად ჩამოსძახა კაჭკაჭმა ჭიბომ. — რა გამა-ლებული მიდიხარ, საქმეზე ხომ არ გაგვიანდება?!

— რომელი ხარ? — პიპა შეჩერდა, მაღლა აიხედა და ფოთ-ლებში დაუწყო ძებნა უჩინარ მოსაუბრეს.

— ჭიბო ვარ, ჭიბო! ვერ მიცანი?! სწორედ ისა ვარ, მთელი გაზაფხული შენ და შენი ჩახმახ ფილთაზარი მოსაკლავად რომ დამდევდით და ვერ მომიხელთეთ.

— ოო, ჭიბო, რანაირი ლაპარაკი იცი! — თქვა პიპამ და ბუზღუნ-ბუზღუნით გზა განაგრძო, — ხედავ, რაებს მი-გონებს ეს ენაჭარტალა? როდის იყო, მაგ სულელს მოსა-კლავად რომ დავდევდი.

კაჭკაჭი ჭიბო ფრენით დაეწია პიპას და ცხვირწინ ფრთე-ბი აუფართხუნა. პიპა შეჩერდა და უკანა თათებზე გვერ-დულად დაჯდა, რა უნდა ამ ლაზლანდარას, ნეტავ ვიცოდე, დილაადრიანად რას გადამეკიდაო.

— ტყეში მარტო რომ დაწანწალებ, პატრონი ხომ არ დაგკარგვია?

— მე თვითონა ვარ ჩემი თავის პატრონი! — მტკიცედ მიუგო პიპამ.

— როდის აქეთ გახდი შენი თავის პატრონი?! მაშ, მო-ნადირე ჩახმახ ფილთაზარი ვინ ოხერია?!

— გითხარი, ჩემი თავის პატრონი მე ვარ-მეთქი!

— გესმის, ნათლიდედ, — ასძახა კაჭკაჭმა ჭიბომ ნათლი-დედა უოუოს, — ჩემი თავის პატრონი ახლა მე ვარო.

— იქნებ არის და ჩვენ არაფერი გაგვიგია რა! — გაიცინა ჩხიკვმა უოუომ.

ახლა თავი დამანებეთ, თქვენთან სალაზღანდაროდ
სხვა დროს შემოვივლიო, უნდოდა ეთქვა პიპას, მაგრამ
გადაიფიქრა, იქნებ ამ სულელებს ლაზღანდარობაში ჩე-
მთვის საჭირო ცნობები გამოვტყუო. მაინც ფრინველები
არიან, დაფრინავენ, ქვეყანას ციდან დაჰყურებენ.

– ჭიბო, – მიმართა მან კაჭკაჭს, – ცაში ლალად და-
ფრინავ, მთელი დედამინა ფრენით შემოგივლია, ერთი
ეს მითხარი, შემთხვევით პაპუჭინების ქვეყანაში ხომ არ
მოხვედრილხარ? თუ ძმა ხარ, გაიხსენე, სად არის პაპუჭი-
ნების ქვეყანა.

– პაპუჭინების ქვეყანა... – ვითომ ჩაფიქრდა კაჭკაჭი
ჭიბო. გულში მაინც გაუხარდა, პიპამ ცაში მონავარდე,
ქვეყანაშემოვლილ ფრინველად რომ წარმოიდგინა. წამდ-
ვილად კი თვითონაც კარგად იცოდა, ამ არემარეს ერთი
მტკაველითაც არ გასცდენია.

– იქნებ გაიხსენო, – შეეხვენა პიპა.
– რაც არ ვიცი, არ ვიცი! – იმედი საბოლოოდ გადაუწუ-
რა ჭიბომ.

– შენ ისეთი ეშმაკი ხარ, გეცოდინება, – პიპა მაინც არ
ჰყარგავდა იმედს, მაგან ქვის ქვეშ რა დევს, ისიც იცისო.

– ნათლიდედ, – ისევ ჩხიკვი უოუო გაახსენდა ჭიბოს, –
შენ ხომ არ იცი, სად არის პაპუჭინების ქვეყანა?

– მე არა და, ცეცომ წამდვილად იცის, – უპასუხა წათ-
ლიდედა უოუომ.

სწორედ ამ საუბრის დროს პიპას დიდი გირჩა დაეცა
თავზე. დაბარბაცდა და ტკივილისაგან დარეტიანებული
თავს აქეთ-იქით აქნევდა, იქნებ ტკივილმა ასე უფრო
გამიაროსო.

– ოპ! ოპ! – ამოიკვნესა. – ეს რა უბედურება!

— ეს გირჩა ცეცომ პაპუჭინების ქვეყნიდან გამოუგზავნა! — დასჩიხავლა საიდანლაც ნათლიდედა ჟოჟომ.

— ჩემი ბრალია, — თქვა პიპამ, — თქვენთან სალაზლანდაროდ არ უნდა შევჩერებულიყავი.

— ხვალ გამოიარე და უსათუოდ გეტყვი, სად არის პაპუჭინების ქვეყანა, — ხმა ამოილო ციყვმა ცეცომაც.

ახლა აქედან მოვუსვა, თორემ ეს ოხრები მეორე გირჩასაც დამახლიან თავზეო, გაიფიქრა პიპამ და ძუნძულით გაჰყვა ტყის ბილიკს. თქმა არ უნდა, იმედგაცრუებული ტოვებდა აქაურობას.

— ეი, პიპა! ხომ გაგიგონია, სახელის გატეხას თავის გატეხა გერჩიოსო? ახლა შენ სახელიც გატეხილი გაქვს და თავიც! — ამას ჭიბო ეუბნება, კაჭკაჭი. პიპას მისი ხმა უკვე შორიდან ესმის.

სახელი მართლაც გატეხილი ჰქონდა, ეს თვითონაც კარგად მოეხსენებოდა. იგი დაუნდობლობით ცნობილი მონადირის ძაღლი იყო, მონადირისა, რომელიც თავისი ორლულიანი თოფით მუსრს ავლებდა ცაში ფრინველებსა და მინაზე ცხოველებს...

რა თქმა უნდა, როცა ძაღლს ასეთი დაუნდობელი პატრონი ჰყავს, ტყის ბინადართა სიყვარულსა და პატივის-ცემას ვერ დაიმსახურებს.

მწიგნობარი წერო. პიკას სცუმრობა

ბ დინარის პირას, ძენის ტოტებით დაბურულ ისლის ძველ ქოხში ცხოვრობდა ერთი განსწავლული წერო. იგი ფრიად განათლებული იყო და, ბუნებრივია, წერა-კითხვაც ემარჯვებოდა. ამიტომ ყველა, ვინც იცნობდა და არ იცნობდა, დიდ პატივს სცემდა და საუბრისას მუდამ კეთილად მოიხსენიებდა ხოლმე:

– აჲ, ბატონი შიო! თქვენ არ იცით, რა კეთილშობილი, რა უანგარო პიროვნებაა იგი!

მე სულ დამავიწყდა მეთქვა, რომ მწიგნობარ წეროს შიო ერქვა.

ბატონი შიო განმარტოებით ცხოვრობდა და ამ სიმარტოვისას ბევრსაც შრომობდა. განსაკუთრებით წყლის ფრინველთა ზნე-ჩვეულებები აინტერესებდა. მისი წიგნი „ყარყატი – კაცობრიობის მეგობარი“ საქვეყნოდ იყო ცნობილი და ავტორი სიცოცხლეშივე უკვდავების შარავანდედით შემოსა.

წიგნი უკვე ბიბლიოგრაფიულ იშვიათობად იქცა და მისი წაკითხვა ჯერჯერობით ვერ მოვახერხე. თუ ოდესმე ხელთ ვიგდე, უსათუოდ წავიკითხავ.

მწიგნობარი წერო მართლაც ბევრს შრომობდა, თავის გრძელ ნისკარტს ჩააწებდა მელანში და თავაუღებლივ წერდა და წერდა. ნისკარტის წვერი მელნისაგან მთლად გალურჯებული ჰქონდა.

ზაფხულის ერთ მშვენიერ დილას ბატონმა შიომ კარის

კაკუნი გაიგონა, საწერი მაგიდიდან თავი აიღო, სათვალე შუბლზე აიწია და კარს გახედა.

- კაკ-კუკ, კაკ-კუკ! – განმეორდა კარის კაკუნი.
- ვინ არის? – იკითხა მწიგნობარმა.
- მე ვარ! – გაისმა მოკრძალებული ხმა.
- ეგ რა პასუხია?! – გაოცდა ბატონი შიო, – გეთაყვა, კეთილი ინებეთ და, გამეცით სრული პასუხი! მე როგორ გავიგო, ვინა ბრძანდებით?!
- მე ვარ, პიპა, ბატონი შიო! თქვენი ნახვა მსურს...
- ოო, ამ პასუხს უკვე არა უშავს რა! შემოდი, პიპა, კარი ღიაა!
- გმადლობთ!

ქოხის კარი ნამდვილად ღია იყო და პიპა დაუბრკოლებლად შევიდა მწიგნობართან. გამარჯობათო, შესვლისთანავე მიესალმა მასპინძელს და იქვე კართან აიტუზა. რას მეტყვის, რას შემომთავაზებსო, იმედიანი მოლოდინით ადსავსე მზერა მიაპყრო მოხუც მწიგნობარს, რომელიც ქაღალდებითა და წიგნებით დახვავებულ თავის საწერ მაგიდას მისჯდომოდა.

წელან იმის თქმაც დამავიწყდა, რომ ბატონი შიო საკ-მაოდ ხანდაზმული მწიგნობარი გახლდათ.

ასაკმა და გამოცდილებამ სიბრძნეც შესძინა. როგორც კი პიპას თვალებში ჩახედა, მაშინვე ეს გაიფიქრა: ამ ძალს რაღაც ძალზე გასჭირვებიაო.

– ახლოს მოიწი, – უთხრა სტუმარს. – ჰო, ასე! ახლა დაჯექი და მიამბე, რა გიჭირს, რაზე შეწუხებულხარ.

პიპამ მორცხვად ჩაპერდა თავი და უკანა თათით ფერდი მოიფხანა.

ალბათ რწყილები ჰყავს და წამლის სათხოვნელად მო-